

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė „Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo siekiant patobulinti Sąjungos elektros energijos rinkos modelį iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2019/943 bei (ES) 2019/942 ir direktyvos (ES) 2018/2001 bei (ES) 2019/944“

(COM(2023) 148 final – 2023/0077 (COD))

(2023/C 293/17)

Pranešėjas **Jan DIRX**

Bendrapranešėjis **Christophe QUAREZ**

Prašymas pateikti nuomonę	Europos Sąjungos Taryba, 2023 3 31 Europos Parlamentas, 2023 3 29
Teisinis pagrindas	Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsnis
Atsakingas skyrius	Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyrius
Priimta skyriuje	2023 5 16
Priimta plenarinėje sesijoje	2023 6 14
Plenarinė sesija Nr.	579
Balsavimo rezultatai (už / prieš / susilaikė)	209 / 11 / 9

1. Politinės rekomendacijos

1.1. Energija, įskaitant transportavimo ir paskirstymo infrastruktūrą, skiriasi nuo visų kitų prekių: ji yra esminis mūsų ekonominės ir socialinės sistemos elementas, taigi ir pagrindinis viešųjų paslaugų teikimo dėmuo. Todėl energijos tiekimas laikomas visuotinės svarbos paslauga. Dėl šios priežasties būtina sukurti ateities energetikos reguliavimo sistemos sąlygas, kuriomis būtų užtikrintas tiek aplinkai nekenksmingas, įperkamas ir patikimas energijos tiekimas, tiek teisė į energiją. Tai taip pat reiškia, kad kuriant energijos rinką turi būti atsižvelgiama į reikalavimus, susijusius su priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) mano, kad siekiant užtikrinti įperkama bazinį energijos teikimą, naujasis rinkos modelis tokį bazinį energijos teikimą turi užtikrinti reguliuojamomis kainomis.

1.2. EESRK mano, kad Komisija, teikdama pasiūlymą dėl elektros energijos rinkos reformos, turėjo imtis daugiau veiksmų, kad pritaikytų rinkos struktūrą prie naujos realybės, kurioje būtina vienu metu valdyti tris tikslus: tvarumą, įperkamumą ir tiekimo saugumą. Nauja realybė taip pat bus grindžiama atsinaujinančiųjų išteklių energija, o greta didžiųjų gamintojų vis didesni vaidmenį atliks smulkieji rinkos dalyviai ir gaminantys vartotojai.

1.3. Sistema, pagal kurią atsižvelgiama į šiuos pokyčius, gali veikti tik tuo atveju, jei pirmumo tvarka bus panaikinta ir pakeista modeliu, pagal kurį elektros energijos kainos būtų grindžiamos atitinkamomis gamybos sąnaudomis. Šioje sistemoje turi būti atsižvelgiama į vidutines sąnaudas nustatant kainas.

1.4. Vykdamas elektros energijos rinkos reformą, liberalizavimas turi būti kritiškai nagrinėjamas atsižvelgiant į tvarumą, įperkamumą ir tiekimo saugumą. Be to, negalima pamiršti, kad, kaip rodo dabartinė krizė, liberalizuotos energijos rinkos negali patenkinti šių poreikių ir nesukuria pakankamai paskatų ir investicinio saugumo atsinaujinančiųjų išteklių energijos atžvilgiu. Pažymėtina ir tai, kad už šių trijų tikslų (tvarumo, įperkamumo ir tiekimo saugumo) įgyvendinimą ilguoju laikotarpiu bus atsakingos Vyriausybės, nes rinka jų savaime nesuderins ir neįgyvendins.

1.5. Todėl EESRK renkasi mišrų modelį, pagal kurį rinkos jėgos ir tikslinis valdymas kartu užtikrina optimalų rinkos veikimą siekiant nustatytų tikslų. Šio modelio esmė – Vyriausybės įsteigtas elektros objektas (angl. *E-facility*), kuris pirktų elektros energiją iš gamintojų ir parduotų ją namų ūkio vartotojų tiekėjams, MVĮ, piliečių energetikos bendrijoms bei stambiems vartotojams, ir, kai tinkama ir įmanoma, kitoms šalims, ir priimdamas sprendimus remtųsi minėtais trimis

tikslais. Šis objektas konkurso būdu sudarytų ilgalaikes sutartis su elektros energijos gamintojais. Tai būtų įvairių rūšių sutartys, pavyzdžiui, elektros energijos pirkimo sutartys (EEPS), sandoriai dėl kainų skirtumo (SKS) ir sąnaudų su antkainiu sutartys.

1.6. Komitetas tvirtai remia Komisijos pasiūlymą suteikti daugiau galių vartotojams, sukuriant teisę tiesiogiai dalytis atsinaujinančiųjų išteklių energija. Tam, be kita ko, reikia, kad visa svarbi informacija būtų aiški ir prieinama vartotojams, kad jie galėtų atlikti nepriklausomą vaidmenį elektros energijos rinkoje kaip vartotojai ir gamintojai. EESRK taip pat mano, kad rinka turi būti organizuojama taip, kad vartotojai, kurie taip pat patys gamina elektros energiją (gaminantys vartotojai), arba kiti smulkūs rinkos dalyviai galėtų gauti kuo didesnę naudą iš savo pačių pagamintos elektros energijos, net jei ją tiekia į tinklą. Vienas iš pavyzdžių, kaip tokį organizavimą galima vykdyti smulkiesiems gamintojams sąžiningesniu būdu, yra „elektros energijos bankas“.

1.7. Papildomai prie prašymo paspartinti ekologiškų dujų plėtrą, Komitetas ragina Komisiją į vandenilio ir mažo anglies dioksido pėdsako dujų dokumentų rinkinį įtraukti reglamentą dėl gamtinių dujų rinkos modelio. Taip bendra integruota ir saugi ES lygmens gamtinių dujų rinka paspartintų energetikos sistemos elektrifikavimą, vartotojams užtikrinant didesnę kainų lygį ir saugumą.

1.8. Norint pasiekti aukštą atsinaujinančiųjų išteklių energijos sistemų integracijos lygį ir paspartinti perėjimą prie dekarbonizuotos sistemos, elektros energijos kaupimo ir gamybos nepakaks. Būtina sukurti lankstaus tiekimo rinkas, kurios palankiausiu scenarijumi taip pat parodytų, kokia padėtis vyrauja tinkle. Kuriant šias lankstaus tiekimo rinkas tikslinga diferencijuoti įtampos lygius.

1.9. Kadangi reforma visapusiškai veiksminga taps tik po kurio laiko, EESRK rekomenduoja, kad tol, kol reforma bus visiškai įgyvendinta, liktų galioti mažesnio nei ribinio pelno mechanizmas. Pajamas reikėtų skirti pažeidžiausioms grupėms, numatant galimybę sumažinti kainas atsižvelgiant į naujausius didmeninių kainų pokyčius.

1.10. Komitetas ragina Komisiją stebėti šios siūlomos elektros energijos rinkos reformos poveikį. Tai svarbu, nes elektros energijos rinkoje vyksta esminis pokytis, kuris toli gražu dar nėra užbaigtas ir kurį, be abejo, reikės toliau koreguoti ateinančiais metais. Tai taip pat svarbu, nes nėra atliktas dabartinio Komisijos pasiūlymo poveikio vertinimas. Tai didina netikrumą dėl šios reformos poveikio.

2. Politinių rekomendacijų pagrindimas

Bendrieji aspektai

2.1. EESRK jau kurį laiką ragina reformuoti ES elektros energijos rinką⁽¹⁾. Tokio raginimo priežastis yra tai, kad praktikoje ES elektros energijos rinkoje kylanti rizika dažniausiai perkeliama vartotojams – tokia išvadą padarė ir Europos Audito Rūmai savo specialiojoje ataskaitoje „Elektros energijos vidaus rinkos integracija“⁽²⁾.

2.2. Energijos kainos pradėjo sparčiai didėti 2021 ir 2022 m., Rusijai pradėjus agresijos karą prieš Ukrainą; šis karas paveikė iškastinio kuro, ypač dujų, kainas, o dėl to padidėjusios kainos, taikant pirmumo tvarką, buvo perkeltos galutiniams vartotojams⁽³⁾. Tai aiškiai parodė, kad esama elektros energijos rinkos struktūra negali užtikrinti elektros energijos kainų prieinamumo vartotojams ir įmonėms.

⁽¹⁾ Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė „Viešosios investicijos į energetikos infrastruktūrą – klimato problemų sprendimo elementas“ (nuomonė savo iniciatyva) (OL C 486, 2022 12 21, p. 67) ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Veiksmų kryptis – intervencijos į energijos rinką trumpuoju laikotarpiu ir elektros energijos rinkos modelio tobulinimas ilguoju laikotarpiu“ (COM(2022) 236 final) (OL C 75, 2023 2 28, p. 185).

⁽²⁾ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/INSR23_03/INSR_Energy_Union_LT.pdf

⁽³⁾ Pirmumo tvarka – tai tvarka, pagal kurią nustatoma elektrinių eilė, sudaroma remiantis jų ribinėmis sąnaudomis, pradedant mažiausiomis ir baigiant didžiausiomis ribinėmis sąnaudomis. Todėl, kol nepatenkinama paklausa, į šią eilę įtraukiamos elektrinės su didesnėmis ribinėmis sąnaudomis. Eilė išdėstyta tokia tvarka: atsinaujinančiųjų išteklių energija, branduolinė energija, anglys, nafta ir dujos. Šiandienos elektros energijos rinkos modelyje kainą pagal savo ribines sąnaudas nustato paskutinė pagal pirmumo tvarką eilėje esanti elektrinė (dažniausiai tai – dujomis kūrenama elektrinė).

2.3. Taip pat svarbu suvokti, kad yra esminė ekonominė priežastis, dėl kurios reikia pertvarkyti elektros energijos rinką: atsinaujinančiųjų išteklių energijos sistemų ribinės sąnaudos yra nulinės. Akivaizdu, kad rinkos sistema, kurioje taikomas kainų mechanizmas, kai paskutinės elektrinės ribinės sąnaudos nustato galutinę kainą, bus neveiksminga ateities elektros energijos sektoriuje, kuriame vyraus atsinaujinančiųjų išteklių energijos sistemos (arba kitos sistemos, kurioms reikia didelių kapitalo išlaidų). Todėl reikalingi sandoriai dėl kainų skirtumo (SKS), veikiantys kaip atlygio sistema visiems atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamintojams, pagal kurią referencinė kaina nustatoma pagal bendras išlygintas energijos gamybos sąnaudas (arba vidutines sąnaudas).

2.4. Pagrindinė SKS priežastis yra ribinės atsinaujinančiųjų išteklių energijos sąnaudos. Nepaisant to, ką teigia Komisija, taikant SKS kainų stabilumas bus pasiektas tik iš dalies, jei iš viso bus pasiektas. Taip bus tol, kol SKS apims tik pagamintą elektros energiją, o ne sudėtingesnius produktus, pavyzdžiui, atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos, kaupimo ir paklausos valdymo derinį. Taip yra todėl, kad tais laikotarpiais, kai atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamyba yra maža, reikia supirkti liekamąją energiją ir atitinkamos sąnaudos gali tapti ganėtinai didelės. Komisija neatsižvelgia šį poveikį ir duoda pažadus galutiniams vartotojams, kurie galiausiai nebus visiškai išpildyti.

2.5. EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad energija, įskaitant transporto ir paskirstymo infrastruktūrą, skiriasi nuo visų kitų prekių: ji yra esminis mūsų ekonominės ir socialinės sistemos elementas, taigi ir pagrindinis viešųjų paslaugų teikimo dėmuo. Todėl energijos tiekimas laikomas visuotinės svarbos paslauga. Dėl šios priežasties būtina sukurti ateities energetikos reguliavimo sistemos sąlygas, kuriomis būtų užtikrintas tiek aplinkai nekenksmingas, įperkamas ir patikimas energijos tiekimas, tiek teisė į energiją. Tai taip pat reiškia, kad kuriant energijos rinką turi būti atsižvelgiama į reikalavimus, susijusius su priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu. EESRK mano, kad siekiant užtikrinti įperkama bazinį energijos teikimą, naujasis rinkos modelis tokį bazinį energijos teikimą turi užtikrinti reguliuojamomis kainomis. Sąnaudų kompensavimas energijos tiekėjams turėtų būti grindžiamas faktinėmis sąnaudomis. Mainais už tai energijos tiekėjai privalo įsipareigoti nuolat skirti tam tikrą energijos dalį baziniam energijos tiekimui.

2.6. Akivaizdu, kad pastarojo meto pokyčiai elektros energijos rinkoje parodė, kaip svarbu nustatyti naują ir tinkamą pusiausvyrą tarp viešojo ir privačiojo sektorių dalyvavimo elektros energijos rinkoje. Komitetas šį klausimą išsamiai išnagrinėjo savo nuomonėje TEN/771 „Viešosios investicijos į energetikos infrastruktūrą – klimato problemų sprendimo elementas“ (žr. 1 išnašą). Kartu EESRK yra tvirtai įsitikinęs, kad elektros energijos rinkos reformos yra nepaprastai reikalingos siekiant pirmiau minėtų tvarumo, įperkamumo ir tiekimo saugumo tikslų.

2.7. 2023 m. kovo 14 d. Komisija paskelbė pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo siekiama „reformuoti ES elektros energijos rinkos modelį, kad būtų sparčiau plėtojama atsinaujinančiųjų išteklių energetika ir atsisakoma dujų, vartotojų sąskaitos mažiau priklausytų nuo nepastovių iškastinio kuro kainų, jie būtų labiau apsaugoti nuo kainų šuolių ateityje ir galimo manipuliavimo rinka, o ES pramonė taptų švaresnė ir konkurencingesnė“ (*).

2.8. EESRK palankiai vertina šį pasiūlymą kaip pirmą žingsnį teisinga linkme: tai ateities energetikos sistema, kuri turėtų būti mažiau priklausoma nuo iškastinio kuro, grindžiama atsinaujinančiais ir anglies dioksido neišskiriančiais energijos išteklių ir orientuota į vartotojus. Visa svarbi informacija turi būtų aiški ir prieinama vartotojams, kad jie elektros energijos rinkoje galėtų atlikti nepriklausomą vaidmenį kaip vartotojai ir gamintojai.

2.9. Komitetas primygtinai ragina Komisiją stebėti šios siūlomos elektros energijos rinkos reformos poveikį. Tai svarbu, nes elektros energijos rinkoje vyksta esminis pokytis, kuris dar toli gražu nėra užbaigtas ir kurį, be abejo, reikės toliau koreguoti ateinančiais metais. Tai taip pat svarbu, nes nėra atliktas dabartinio Komisijos pasiūlymo poveikio vertinimas. Tai didina netikrumą dėl šios reformos poveikio.

2.10. Pasiūlyme dėl elektros energijos rinkos reformos planuojama įdiegti piko mažinimo paslaugą ir produktus; tai reiškia, kad rinkos dalyviai galės sumažinti elektros energijos vartojimą piko valandomis, kurias nustato perdavimo sistemos operatorius. Pagal 7a straipsnį sutartys dėl piko mažinimo produkto sudaromos ne anksčiau kaip likus dviem dienoms iki jo aktyvavimo pradžios, o sutarčių galiojimo terminas yra ne ilgesnis kaip viena diena. Toks trumpas laikotarpis yra pageidautinas siekiant užkirsti kelią piknaudžiavimui, ypač iš stambiųjų vartotojų pusės, tačiau jis gali užkirsti kelią daugeliui vartotojų (ir nepriklausomų telkėjų) tiekti šiuos produktus. Todėl Komitetas prašo Komisijos išnagrinėti, kokiomis sąlygomis sutarčių galiojimo terminas galėtų būti pratęstas.

(*) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/IP_23_1591

2.11. Be to, Komitetas mano, kad Komisija pateikė keletą gerų pasiūlymų dėl elektros energijos rinkos koregavimo. Tačiau jis laikosi nuomonės, kad Komisija turėjo imtis daugiau veiksmų siekdama pritaikyti rinkos struktūrą prie naujos realybės, kurioje būtina vienu metu valdyti tris tikslus: tvarumą, įperkamumą ir tiekimo saugumą. Padėtis taip pat bus grindžiama atsinaujinančiųjų išteklių energija, o, kaip žada Komisija, greta didžiųjų gamintojų vis didesnį vaidmenį atliks gaminantys vartotojai ir smulkieji rinkos dalyviai^(?). Tačiau Komisijos pasiūlyme tai nepakankamai atspindima, todėl papildomai prie Komisijos pasiūlymo Komitetas pateikia dar du pasiūlymus, kurie atitiktų pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto.

2.12. Sistema, pagal kurią atsižvelgiama į šiuos pokyčius, gali veikti tik tuo atveju, jei pirmumo tvarka bus panaikinta ir pakeista modeliu, pagal kurį elektros energijos kainos būtų grindžiamos atitinkamomis gamybos sąnaudomis. Šioje sistemoje turi būti atsižvelgiama į vidutines sąnaudas nustatant kainas.

Valstybinis objektas

2.13. Nuo 1996 m. ES yra įsipareigojusi liberalizuoti elektros energijos rinką. Tačiau vykdant elektros energijos rinkos reformą, liberalizavimas turi būti kritiškai nagrinėjamas atsižvelgiant į tvarumą, įperkamumą ir tiekimo saugumą. Būtina atsižvelgti į ankstesnius ir būsimus pokyčius elektros energijos rinkoje, įskaitant didelius gamybos įrenginių, kurių savikaina labai skiriasi, pokyčius. Be to, už šių trijų tikslų įgyvendinimą ilguoju laikotarpiu bus atsakingos Vyriausybės, nes rinka jų savaime nesuderins.

2.14. EESRK mano, kad būtų geriau pasirinkti veiksmingą liberalizavimo ir reguliavimo derinį, siekiant suderinti liberalizuotos rinkos privalumus ir Vyriausybių pageidaujamą orientavimą; taip būtų užtikrintas tikslų apsaugojimas.

2.15. Kaip jau buvo nurodyta EESRK nuomonėje TEN/771, Komitetas yra įsitikinęs, kad ypatingą dėmesį reikėtų skirti tam, kad tinklo plėtra būtų apibrėžiama kaip viršesnis viešasis interesas, įskaitant klimato apsaugą kaip reguliavimo tikslą, ir apskritai veiksmingiau sinchronizuoti atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir elektros energijos tinklo planavimą. Būtina skubiai priimti konkrečias ES teisės nuostatas.

2.16. Todėl šiame dokumente pateikiamas EESRK reformuotos elektros energijos rinkos modelis grindžiamas tokiu principu: kai įmanoma, ji liberalizuotina, o kai būtina – reglamentuotina. Tai būtų mišrus modelis, pagal kurį rinkos jėgos ir tikslinis valdymas kartu užtikrintų optimalų rinkos veikimą siekiant nustatytų tikslų.

2.17. Pagal šį modelį, kurį jau galima taikyti pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus, turėtų būti sukurtas Vyriausybės įsteigtas elektros objektas, kuris pirktų elektros energiją iš gamintojų ir parduotų ją namų ūkio vartotojų tiekėjams, MVĮ, piliečių energetikos bendrijoms bei stambiems vartotojams ir, kai tinkama ir įmanoma, kitoms šalims, ir priimdamas sprendimus remtųsi minėtais trimis tikslais. Šis objektas konkurso būdu sudarytų ilgalaikę sutartį su elektros energijos gamintojais. Tai būtų įvairių rūšių sutartys, pavyzdžiui, elektros energijos pirkimo sutartys (EEPS), sandoriai dėl kainų skirtumo (SKS) ir sąnaudų su antkainiu sutartys. Kadangi SKS turėtų būti priemonė, kuria skatinamos naujos investicijos į elektros energijos gamybą atsinaujinančiųjų išteklių energijos sistemose, ši priemonė neturi trukdyti gamintojams siekti optimizuoti elektros energijos gamybą. SKS aukciono atveju reikia nustatyti slenkstinę (minimalią) ir aukščiausią (maksimalią) kainą, kurios nustatomos remiantis dinaminio etalonu, grindžiamu bendromis išlygintomis atitinkamų technologijų (saulės, vėjo ir kt.) energijos gamybos sąnaudomis (angl. LCOE). Todėl valstybės narės turi būti įpareigosios nustatyti minimalų ir maksimalų atlygį, kad elektros energijos gamintojai būtų skatinami optimizuoti gamybą. Ribiniam energijos tiekimui (pvz., iš atsinaujinančiųjų išteklių dujų arba baterijų) turėtų būti taikomos specialios nuostatos.

2.18. Atsižvelgdamas į turimas gamybos galimybes ir laikydamasis trijų tikslų, objektas gali sudaryti sutartis su įvairių rūšių gamybos įmonėmis. Objekto sudarytomis ilgalaikėmis sutartimis užtikrinama ir priimtina valstybės garantuojama kaina galutiniams vartotojams, ir investicijų saugumas gamintojams.

2.19. Tada objektas parduoda įsigytą elektros energiją skirstymo įmonėms, stambiems vartotojams ir kitiems rinkos dalyviams. Šiuo tikslu taip pat gali būti sudaromos įvairių rūšių sutartys, kurias iš dalies lemia dalyvių pageidavimai. Perpardavimo kainų viršutinės ribos nustatomos siekiant užkirsti kelią pertekliniam pelnui.

^(?) Smulkusis rinkos dalyvis – tai, pavyzdžiui, savivaldybė, energetikos kooperatyvas ar regionas, gaminantis elektros energiją naudodamas vėjo ir (arba) saulės energiją ir dalį šios elektros energijos tiekiantis į tinklą, o ne visą ją suvartojantis tiesiogiai.

Elektros energijos bankas

2.20. Komitetas tvirtai pritaria Komisijos Europos energetikos sąjungoje išdėstytam požiūriui suteikti vartotojams daugiau galių ir skirti jiems esminę vietą politikoje, be kita ko, sukuriant teisę tiesiogiai dalytis atsinaujinančiųjų išteklių energija. Todėl džiaugiamės, kad Komisija į savo pasiūlymą įtraukė nuostatą, kad vartotojai galės parduoti stoginiais saulės energijos įrenginiais pagamintą elektros energiją kaimynams. Be to, EESRK mano, kad rinka turi būti organizuojama taip, kad vartotojai, kurie taip pat patys gamina elektros energiją (gaminantys vartotojai ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijos), arba kiti smulkūs rinkos dalyviai ar gamintojai galėtų gauti kuo didesnę naudą iš savo pačių pagamintos elektros energijos, net jei jie ją tiekia į tinklą. Vienas iš pavyzdžių, kaip toki organizavimą galima vykdyti smulkiesiems gamintojams sąžiningesniu būdu, yra „elektros energijos bankas“ – pavyzdys, kurį būtų galima išsamiau apmąstyti ir išnagrinėti.

2.21. Elektros energijos bankas gali veikti tokiu principu: ant jūsų pastato stogo įrengti saulės energijos kolektoriai, kurie saulėtomis dienomis pagamina daugiau elektros energijos, nei tą dieną sunaudojate. Šią perteklinę elektros energiją per tinklą tiekiate skirstymo įmonei, su kuria sudarėte sutartį. Įmonė, naudodama išmanųjį skaitiklį, gali nuskaityti, kiek elektros energijos tiekėte, ir dalis šio kiekio (70–90 proc., priklausomai nuo to, kiek jos tiekėte į tinklą; mažesniems tiekėjams priskiriama didesnė dalis) bus įskaityta į jūsų kWh sąskaitą. Šis kiekis įskaitomas tik iš dalies dėl trijų priežasčių: pirma, įmonės paslaugoms finansuoti, antra, įmonė turi atsižvelgti į galimus kainų skirtumus tarp elektros energijos tiekimo momento ir momento, kai norite pirkti elektros energiją, ir, trečia, todėl, kad į sistemą reikėtų įtraukti paskatas didinti kaupimo pajėgumus (įsirengti net ir nedidelį generatorių), kad padidėtų viso elektros tinklo atsparumas. Pavyzdžiui, patiekėte 100 kWh, o bankas į jūsų sąskaitą įskaitė 80 kWh. Tada jums reikia gauti elektros energijos iš savo tiekėjo, pavyzdžiui, savo namų ūkiui, arba įkrauti automobilio akumuliatorių įkrovimo stotelėje, naudojantis elektros energijos tiekėjo įkrovimo kortele. Tarkime, jums reikia 200 kWh: pirmosios 80 kWh bus nurašytos iš jūsų sąskaitos ir už jas nieko nemokėsite. Už kitas 120 kWh mokėsite sutartyje su elektros energijos tiekimo įmone nustatytą kainą.

2.22. Taigi užuot mokėję už elektros banko paslaugas eurais, mokate kWh. Žinoma, į elektros energijos, kurią gaunate iš tinklo, kainą įskaičiuotos įprastos išorinės išlaidos, pavyzdžiui, tinklo mokesčiai, priemokos, rinkliavos ir mokesčiai.

Dujų iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių poreikis, lankstumas ir tiekimo saugumas

2.23. Kol kas ES yra nusprendusi vietoj Rusijos dujų naudoti suskystintas gamtines dujas (SGD). Tačiau toks sprendimas yra trumpalaikis, nes jis daro poveikį aplinkai (pavyzdžiui, kalbant apie skalūnų dujas iš JAV, kurios vėliau gabenamos į Europą), poveikį ekonomikai (tokių dujų molekulė kainuoja daugiau nei Rusijos dujų molekulė) ir geopolitinį poveikį (ES gali tapti priklausoma nuo kitų partnerių, kurie yra nedemokratiški ir (arba) pažeidžia žmogaus teises). Todėl labai svarbios dvi priemonės. Pirmoji priemonė – dujų ribinių sąnaudų mažinimas. Dujomis kūrenamos elektrinės ir toliau bus reikalingos kaip vidutinės trukmės lanksti rezervinė sistema, todėl reikės greitai pereiti prie dujų iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, pavyzdžiui, tam tikrų rūšių biudujų ir vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių. Įgyvendinant reformą taip pat turėtų būti bandoma nustatyti būdus ir priemones, kaip šį siekį įgyvendinti, nustatant privalomus tikslus piko metu.

2.24. Remiantis įvairiais Komisijos parengtais scenarijais, gamtinės dujos trumpuoju laikotarpiu ir toliau bus svarbios užtikrinant šiluminės energijos tiekimą ES gamybos sistemai. Biudujų gamybos pajėgumai turi paspartėti, o vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių kaina turi sumažėti, kad gamtines dujas būtų galima kuo greičiau pakeisti. Papildomai prie prašymo paspartinti ekologiškų dujų plėtrą, Komitetas ragina Komisiją į vandenilio ir mažo anglies dioksido pėdsako dujų dokumentų rinkinį įtraukti reglamentą dėl gamtinių dujų rinkos modelio. Taip bendra integruota ir saugi ES lygmens gamtinių dujų rinka paspartintų energetikos sistemos elektrifikavimą, užtikrinant europiečiams didesnę kainų lygybę ir saugumą bei pagerinant koordinavimą, kad būtų remiamas kuo spartesnis laipsniškas gamtinių dujų naudojimo nutraukimas.

2.25. Remiantis Europos Komisijos modeliavimo scenarijumi, 2030 m. atsinaujinančiųjų išteklių elektros energija turėtų sudaryti apie 70 proc. visos ES pagaminamos elektros energijos. Norint pasiekti tokį aukštą atsinaujinančiosios energijos sistemų integracijos lygį ir paspartinti perėjimą prie dekarbonizuotos sistemos, reikės užtikrinti, kad trumpojo laikotarpio rinka būtų efektyvesnė, padidinti kaupimo apimtį, palengvinant galimybes gauti finansavimą ir leidimus, ir skatinti vartotojus naudoti pačių pagamintą elektros energiją. Tačiau kaupimo ir pačių vartotojų elektros energijos gamybos

nepakaks ir mažai tikėtina, kad trumpojo laikotarpio rinka būtų veiksmingas sprendimas. Būtina sukurti lankstaus tiekimo rinkas, kurios palankiausiu scenarijumi taip pat parodytų, kokia padėtis vyrauja tinkle. Vykdamas reformą taip pat reikėtų vengti susiskaidymo rizikos, atidžiai stebint, kaip įgyvendinamos naujai priimtoms priemonės.

2.26. Kuriant šias lankstaus tiekimo rinkas tikslinga diferencijuoti įtampos lygius. Aukštosios ir vidutinės įtampos lygiu reikia didelio masto lankstumo galimybių, pavyzdžiui, didelių saugyklų, ir tai galėtų būti galimybė suteikti teisę ir įpareigoti tinklo operatorius jas integruoti į savo veiklą kaip nuosavus išteklius. Žemosios įtampos atveju užduotis veikiau yra sujungti nedideles lankstumo galimybes, kurias teikia gaminantys vartotojai, pavyzdžiui, namų ūkiai, turintys nuosavą fotovoltinį įrenginį, mažą saugyklą ir šilumos siurblių. Skaitmeninės platformos, kurias valdo tinklo operatorius ar kiti rinkos dalyviai, galėtų tapti svarbia rinkos lankstumo – kaip sisteminių paslaugų teikimo ir jų integravimo į elektros energijos sistemą – priemone.

2.27. Dinamiški tarifai, įskaitant dinamiškus tinklo mokesčius, gali būti stipri paskata galutiniams vartotojams veikti sistemai palankiu būdu. Tačiau tam reikia skaitmeninės infrastruktūros, nes dinamiškų tarifų atveju turėtų būti atspindėtas tinklo statusas. Be to, tinklo mokesčių srityje turėtų būti skatinama elektros energijos gamyba arti vartojimo vietos, nes tai gali būti vienas iš būdų, kaip apriboti tinklo plėtrą.

Energijos nepriteklis

2.28. Kadangi reformos tikslas buvo apsaugoti vartotojus nuo didmeninės rinkos nepastovumo, EESRK palankiai vertina pasiūlymą, kuriuo siekiama apsaugoti galutinį vartotoją (garantinis tiekėjas, pažeidžiamų vartotojų apsauga nuo atjungimo ir kt.). Tačiau EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad nebuvo pratęstas mažesnio nei ribinio pelno viršutinės ribos taikymas. Kadangi reforma visapusiškai veiksminga taps tik po kurio laiko, EESRK rekomenduoja, kad tol, kol reforma bus visiškai įgyvendinta, liktų galioti šis mechanizmas. Pajamas reikėtų skirti pažeidžiamiausioms grupėms (pavyzdžiui, energijos nepriteklių patiriantiems asmenims ir MVĮ), numatant galimybę sumažinti kainas atsižvelgiant į naujausius didmeninių kainų pokyčius.

2.29. EESRK mano, kad siekiant užtikrinti įperkama bazinį energijos teikimą, naujasis rinkos modelis tokį bazinį energijos vartojimą turi užtikrinti reguliuojamomis kainomis. Energijos tiekėjų sąnaudos turėtų būti kompensuojamos remiantis faktinėmis sąnaudomis. Mainais už tai energijos tiekėjai privalo išsipareigoti nuolat skirti tam tikrą energijos dalį baziniam energijos tiekimui.

3. Pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto pakeitimai

3.1. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/943 ⁽⁶⁾

1 pakeitimas

Po 21 konstatuojamosios dalies įrašyti naują 21a konstatuojamąją dalį:

Komisijos siūlomas tekstas	Pakeitimas
	<p>21a) Nuo 1996 m. ES yra įsipareigojusi liberalizuoti elektros energijos rinką – tai procesas, pradėtas 1996 m. gruodžio 19 d. Direktyva 96/92/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių. Tačiau vykdant elektros energijos rinkos reformą, liberalizavimas turėtų būti vertinamas tvarumo, įperkamumo ir tiekimo saugumo požiūriu. Būtina atsižvelgti į ankstesnius ir būsimus elektros energijos rinkos pokyčius, įskaitant didelius gamybos įrenginių, kurių savikainos labai skiriasi, pokyčius. Kad pasiektų šiuos tikslus, valstybės narės turi sukurti tinkamą reguliavimo sistemą. Tai apima teisinius reikalavimus energetikos sektoriaus įmonėms. Reikalavimai turi būti nediskriminaciniai. Vienas iš būdų, kaip tai pasiekti, yra Vyriausybės įsteigtas elektros objektas, kuris pirktų elektros energiją iš gamintojų ir parduotų ją skirstytojams bei stambiems vartotojams; priimdamas sprendimus objektas remtųsi pirmiau minėtais trimis tikslais. Objektas su elektros energijos gamintojais sudarytų ilgalaikės sutartis, pavyzdžiui, elektros energijos pirkimo sutartis ir abipusius sandorius dėl kainų skirtumo. Toks modelis jau yra įmanomas pagal galiojančius teisės aktus.</p>

Paiškinimas

Žr. 2 punkto 2.18–2.21 dalis.

⁽⁶⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos (OL L 158, 2019 6 14, p. 54).

2 pakeitimas

Po 50 konstatuojamosios dalies įrašyti naują 50a konstatuojamąją dalį:

Komisijos siūlomas tekstas	Pakeitimas
	<p>50a) <i>Teisė dalytis elektros energija yra svarbi paskata vartotojams ir kitiems smulkiesiems rinkos dalyviams investuoti į savo pačių elektros energijos gamybą. Kita paskata – organizuoti rinką taip, kad vartotojai, kurie patys gamina elektros energiją (gaminantys vartotojai), arba kiti smulkūs rinkos dalyviai galėtų gauti kuo didesnę naudą iš savo pačių pagamintos elektros energijos, net jei jie pirmiausia ją tiekia į tinklą. Keliose valstybėse narėse elektros energijos įmonės jau taiko sistemas, kurios tai leidžia.</i></p>

Paiškinimas

Žr. 2 punkto 2.22–2.24 dalis.

3 pakeitimas

1 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

Komisijos siūlomas tekstas	Pakeitimas
	<p>a) <i>užtikrinti, kad energija skirtųsi nuo visų kitų prekių ir būtų esminis mūsų ekonominės ir socialinės sistemos dėmuo. Todėl energijos tiekimas laikomas visuotinės svarbos paslauga. Pagrindinė energetikos sektoriaus užduotis – saugus, įperkamas ir tvarus energijos tiekimas.</i></p>

Paiškinimas

Žr. 2 punkto 2.5 dalį ir toliau.

4 pakeitimas

1 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

Komisijos siūlomas tekstas	Pakeitimas
	<p>b) <i>sukurti sistemą, pagal kurią vartotojams taikomos elektros energijos kainos turi atspindėti faktines gamybos sąnaudas (ir atitinkamą pelno antkainį). Tai reiškia, kad didmeninė kaina turi atitikti visų rūšių elektros energijos gamybos sąnaudų vidurkį, o ne didžiausią kainą, kaip yra šiuo metu. Siekiant užtikrinti tinkamą atlygį elektros energijos gamintojams, investicijų saugumą ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos plėtrą, būtinos nuo technologijų priklausomos kainos.</i></p>

Paaiškinimas

Žr. 2 punkto 2.13 dalį.

5 pakeitimas

19b straipsnis iš dalies keičiamas taip:

Komisijos siūlomas tekstas	Pakeitimas
	<p>3. (...)</p> <p>c) <i>abipusių sandorių dėl kainų skirtumų atveju kiekvienoje valstybėje narėje turi būti nustatytos konkrečios technologijos didžiausios kainos. Didžiausios kainos grindžiamos sąnaudomis, kurių reikia ekonomiškai efektyviems ir pažangiausiems įrenginiams eksploatuoti. Sąnaudos apima nusidėvėjimą ir tinkamą nuosavo ir skolinto kapitalo grąžą už investiciją.</i></p>

Paaiškinimas

Žr. 2 punkto 2.19 dalį.

6 pakeitimas

7a straipsnio 2 dalies c punktas iš dalies keičiamas taip:

Komisijos siūlomas tekstas	Pakeitimas
<p>c) piko mažinimo produktas perkamas konkurencinio konkurso tvarka, kai atranka grindžiama mažiausiomis iš anksto nustatytų techninių ir aplinkosaugos kriterijų laikymosi sąnaudomis;</p>	<p>c) piko mažinimo produktas perkamas konkurencinio konkurso tvarka, kai atranka grindžiama mažiausiomis iš anksto nustatytų techninių ir aplinkosaugos kriterijų laikymosi sąnaudomis, o konkurenciniai pasiūlymai gali būti grindžiami tiek fiksuotomis, tiek kintamomis kainomis;</p>

Paaiškinimas

Žr. 2 punkto 2.11 dalį.

7 pakeitimas

19b straipsnio 3 dalis iš dalies keičiama taip:

Komisijos siūlomas tekstas	Pakeitimas
	<p>c) <i>valstybės narės nustato mažiausią ir didžiausią atlygį pagal abipusį sandorį dėl kainų skirtumų, kuris turi atspindėti konkrečios technologijos faktines gamybos sąnaudas, kad elektros energijos gamintojai būtų skatinami optimizuoti savo gamybą. Abipusių sandorių vykdymo kainą nustato valstybės narės, atsižvelgdamos į išlygintas konkrečios pažangiausios technologijos objekto, kuriam taikoma sutartis, energijos sąnaudas. Sąnaudos apima nusidėvėjimą ir tinkamą nuosavo ir skolinto kapitalo grąžą už investiciją.</i></p>

Paaiškinimas

Žr. 2 punkto 2.19 dalį.

3.2. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/944 (7)

8 pakeitimas

4 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

Komisijos siūlomas tekstas	Pakeitimas
<p>Valstybės narės užtikrina, kad visi vartotojai galėtų pirkti elektros energiją iš jų pasirinkto gamintojo. Valstybės narės užtikrina, kad visi vartotojai galėtų laisvai vienu metu būti sudarę daugiau nei vieną elektros energijos tiekimo sutartį ir kad šiuo tikslu jiems būtų suteikta teisė turėti daugiau nei vieną apskaitos ir sąskaitų tvarkymo tašką, susietą su vienu jų patalpų prijungimo tašku.</p>	<p>Valstybės narės užtikrina, kad vartotojų mokamos elektros energijos kainos atspindėtų faktines gamybos sąnaudas (pridėjus atitinkamą pelno antkainį) ir kad visi vartotojai galėtų pirkti elektros energiją iš jų pasirinkto gamintojo. Valstybės narės užtikrina, kad visi vartotojai galėtų laisvai vienu metu būti sudarę daugiau nei vieną elektros energijos tiekimo sutartį ir kad šiuo tikslu jiems būtų suteikta teisė turėti daugiau nei vieną apskaitos ir sąskaitų tvarkymo tašką, susietą su vienu jų patalpų prijungimo tašku.</p>

Paaiškinimas

Žr. 2 punkto 2.9 dalį.

9 pakeitimas

4b straipsnio 1 dalis iš dalies keičiama taip:

Komisijos siūlomas tekstas	Pakeitimas
<p>Valstybės narės užtikrina, kad pagal nacionalinę reguliavimo sistemą tiekėjai galėtų siūlyti terminuotas elektros energijos tiekimo fiksuota kaina sutartis ir dinamiškos elektros energijos kainos sutartis. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniai vartotojai, išsirengę pažangųjį skaitiklį, galėtų bent vieno tiekėjo prašyti sudaryti dinamiškos elektros energijos kainos sutartį ir to prašyti kiekvieno tiekėjo, turinčio daugiau nei 200 000 galutinių vartotojų, ir kad visi galutiniai vartotojai galėtų prašyti sudaryti ne trumpesnės kaip vienu metų trukmės terminuotą elektros energijos tiekimo fiksuota kaina sutartį.</p>	<p>Valstybės narės užtikrina, kad pagal nacionalinę reguliavimo sistemą tiekėjai galėtų siūlyti terminuotas elektros energijos tiekimo fiksuota kaina sutartis ir dinamiškos elektros energijos kainos sutartis. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniai vartotojai, išsirengę pažangųjį skaitiklį, galėtų bent vieno tiekėjo prašyti sudaryti dinamiškos elektros energijos kainos sutartį ir to prašyti kiekvieno tiekėjo, turinčio daugiau nei 200 000 galutinių vartotojų, ir kad visi galutiniai vartotojai galėtų prašyti sudaryti ne trumpesnės kaip vienu metų trukmės elektros energijos tiekimo įperkama fiksuota kaina ir terminuoto laikotarpio sutartį.</p>

Paaiškinimas

Žr. 2 punkto 2.9 dalį.

(7) 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES (OL L 158, 2019 6 14, p. 125).

10 pakeitimas

27a straipsnio 1 dalis iš dalies keičiama taip:

Komisijos siūlomas tekstas	Pakeitimas
Valstybės narės paskiria garantinius tiekėjus, bent jau namų ūkio vartotojams. Garantiniai tiekėjai paskiriami taikant sąžiningą, atvirą, skaidrią ir nediskriminacinę procedūrą.	Valstybės narės paskiria garantinius tiekėjus, bent jau namų ūkio vartotojams. Garantiniai tiekėjai paskiriami taikant sąžiningą, atvirą, skaidrią ir nediskriminacinę procedūrą. Visi energijos tiekėjai, atsižvelgiant į jų rinkos dalį, turi būti prieinami kaip tiekėjai kraštutiniu atveju.

Paiškinimas

Teisinga, kad visus energijos tiekėjus būtų galima paskirti tiekėjais kraštutiniu atveju.

11 pakeitimas

27a straipsnio 2 dalis iš dalies keičiama taip:

Komisijos siūlomas tekstas	Pakeitimas
Garantiniams tiekėjams perduodami galutiniai vartotojai nepraranda savo, kaip vartotojų, teisių, ypač nustatytųjų 4, 10, 11, 12, 14, 18 ir 26 straipsniuose.	Garantiniams tiekėjams perduodami galutiniai vartotojai nepraranda savo, kaip vartotojų, teisių, ypač nustatytųjų 4, 10, 11, 12, 14, 18 ir 26 straipsniuose. Tiekėjo, į kurį kreipiamasi kraštutiniu atveju, sutarties sąlygos turi būti nediskriminacinės ir neatgrasančios. Sutarties sąlygose turi būti nurodytos faktinės gamybos sąnaudos (ir atitinkamas antkainis).

Paiškinimas

Tai būtina siekiant užtikrinti sąžiningą elgesį su klientais.

12 pakeitimas

66a straipsnis iš dalies keičiamas taip:

1–4 dalys pakeičiamos šiuo tekstu:

Komisijos siūlomas tekstas	Pakeitimas
<p>1. Komisija savo sprendimu gali paskelbti regioninę arba Sąjungos masto elektros energijos kainų krizę, jei tenkinamos šios sąlygos:</p> <p>a) didmeninėse elektros energijos rinkose kainos yra labai aukštos – bent du su puse karto aukštesnės už vidutinę pastarųjų 5 metų kainą – ir prognozuojama, kad tokios kainos išsilaikys bent 6 mėnesius;</p> <p>b) labai (bent 70 %) išauga mažmeninės elektros energijos kainos ir prognozuojama, kad tokios kainos išsilaikys bent 6 mėnesius, ir</p> <p>c) išaugusios elektros energijos kainos daro neigiamą poveikį kitiems ekonomikos sektoriams.</p>	<p>1. Jei tenkinamos šios sąlygos:</p> <p><i>didmeninėse elektros energijos rinkose kainos yra labai aukštos – vidutinė kaina yra bent 100 EUR/MWh du mėnesius iš eilės.</i></p>

Komisijos siūlomas tekstas	Pakeitimas
<p>2. Komisija savo sprendime, kuriuo paskelbiama regioninė arba Sąjungos masto elektros energijos kainų krizė, nurodo to sprendimo galiojimo laikotarpį, kuris negali viršyti vienu metų.</p> <p>3. Kai Komisija priima sprendimą pagal 1 dalį, to sprendimo galiojimo laikotarpiu valstybės narės gali elektros energijos tiekimo mažosioms ir vidutinėms įmonėms kainų nustatymui taikyti tikslines valstybės intervencines priemones. Tokios valstybės intervencinės priemonės:</p> <p>a) negali būti taikomos daugiau kaip 70 % naudos gavėjo per tą patį praėjusių metų laikotarpį suvartoto kiekio ir jomis turi būti toliau skatinama mažinti paklausą;</p> <p>b) turi atitikti 5 straipsnio 4 ir 7 dalyse nustatytas sąlygas;</p> <p>c) kai aktualu, turi atitikti 4 dalyje nustatytas sąlygas.</p> <p>4. Kai Komisija priima sprendimą pagal 1 dalį, valstybės narės, nukrypdamos nuo 5 straipsnio 7 dalies c punkto, to sprendimo galiojimo laikotarpiu, taikydamos tikslines valstybės intervencines priemones elektros energijos tiekimo kainų nustatymui pagal 5 straipsnio 6 dalį arba šio straipsnio 3 dalį, išimties tvarka gali laikinai nustatyti tokią elektros energijos tiekimo kainą, kuri yra mažesnė už sąnaudas, jei tenkinamos šios sąlygos:</p> <p>a) namų ūkiams nustatyta kaina taikoma tik ne daugiau kaip 80 % namų ūkių vartojimo medianos ir ja išlaikoma paskata mažinti paklausą;</p> <p>b) tiekėjai nediskriminuojami;</p> <p>c) tiekėjams kompensuojama už tiekimą už sąnaudas mažesne kaina ir</p> <p>d) visi tiekėjai turi teisę tokiu pačiu pagrindu teikti pasiūlymus dėl elektros energijos tiekimo už sąnaudas mažesne kaina.</p>	<p>2. Valstybės narės gali išimties tvarka ir laikinai nustatyti mažesnę nei savikaina elektros energijos tiekimo kainą, kol bus įvykdyta 1 punkte nurodyta sąlyga, jei tenkinamos šios sąlygos:</p> <p>a) namų ūkiams nustatyta kaina taikoma tik ne daugiau kaip 80 % namų ūkių vartojimo medianos ir ja išlaikoma paskata mažinti paklausą;</p> <p>b) kaina negali viršyti 10 centų už kilovatvalandę;</p> <p>c) tiekėjai nediskriminuojami;</p> <p>d) jei tiekėjai gali įrodyti, kad tiekia už savikainą mažesne kaina, tiekėjams už tai mokama kompensacija;</p> <p>e) visi tiekėjai turi teisę tokiu pačiu pagrindu teikti pasiūlymus dėl elektros energijos tiekimo už sąnaudas mažesne kaina.</p> <p>3. 2 dalies d punkte nurodyta kompensacija turi būti iš viršutinės rinkos pajamų ribos, taikomos elektros energijos gamybai naudojant mažesnių ribinių sąnaudų technologijas.</p>

Paaiškinimas

Dabartinės energijos kainos parodė, kad atitinkamų rinkos iškraipymų atveju būtina imtis priemonių siekiant užtikrinti bazinį energijos tiekimą ne tik privatiems namų ūkiams, bet ir verslo įmonėms. Tačiau Komisijos pasiūlytas mechanizmas pagal 66a straipsnį yra sudėtingas ir neveiksmingas. Be to, priemonės bendras finansavimas visiškai atmetamas.

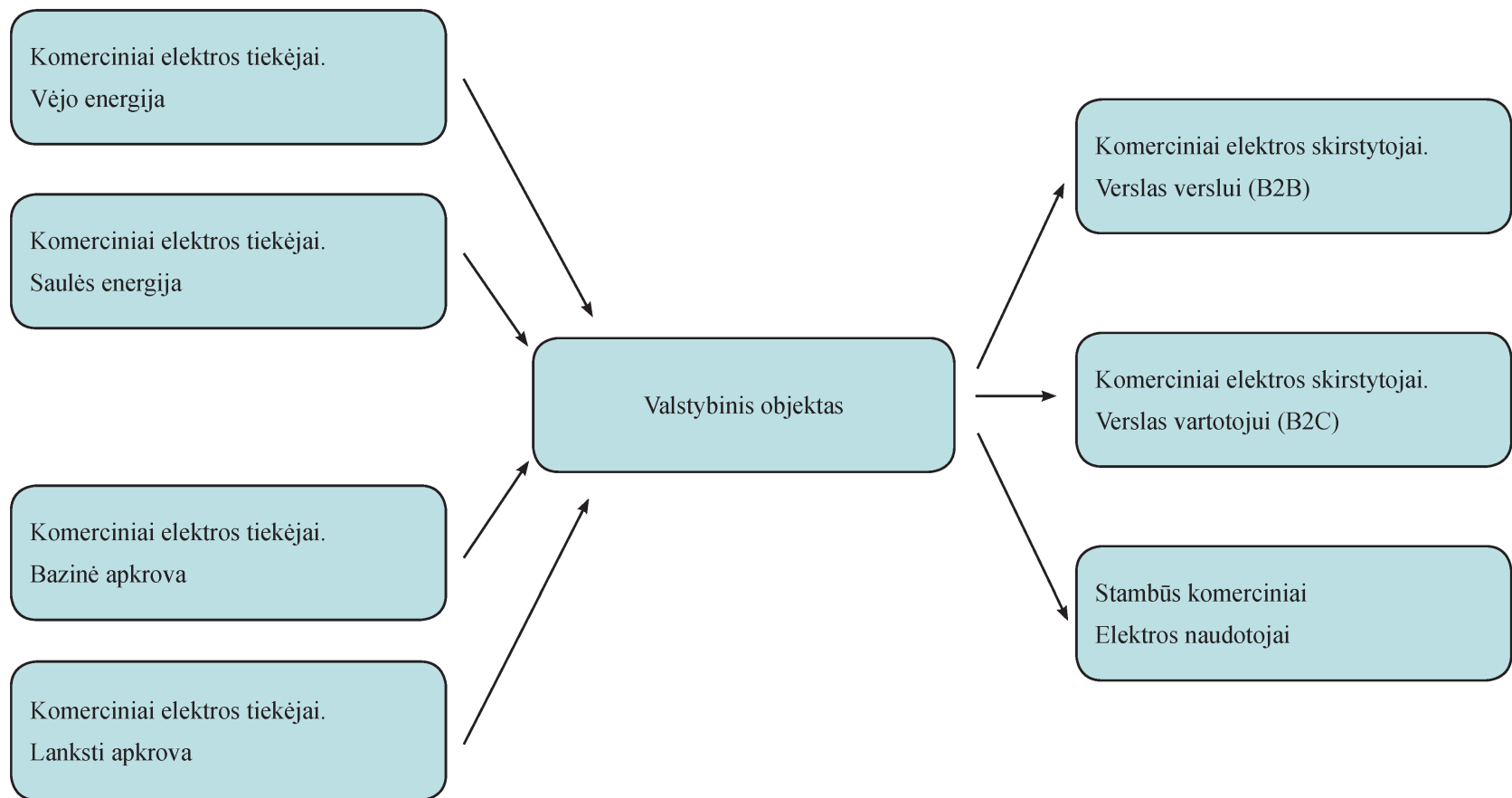
Siūlome paprastą, bet veiksmingą mechanizmą, grindžiamą Austrijos parama elektros energijos išlaidoms (vok. *Stromkostenzuschussgesetz*). Tai galėtų įsigaliooti automatiškai ir turėtų būti finansuojama iš nenumatyto pelno.

- Elektros energijos kaina baziniam tiekimo kiekiui pirkti negali viršyti 10 centų neto už kWh kainos.
- Jei vidutinė elektros energijos biržos kaina per du mėnesius iš eilės yra didesnė nei 100 EUR/MWh, tiekėjai, kurie turi siūlyti mažesnę nei faktinės pirkimo sąnaudos kainą, turi teisę gauti kompensaciją už sąnaudų skirtumą.
- Energijos tiekėjai turi įrodyti sąnaudas.
- Ši kainų stabdžio sistema finansuojama iš perteklinių pajamų, gaunamų už mažesnių ribinių sąnaudų elektros energijos gamybą.

Bruselis, 2023 m. birželio 14 d.

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Oliver RÖPKE*

Centralizuoto valstybinio elektros objekto privalumai

- Pirkimas įvairiomis kainomis, priklausomai nuo tiekimo šaltinių.
 - Rinkos dalyviams leidžiama dalyvauti konkursuose ir užtikrinamas tikrumas rinkoje.
 - Pardavimas taikant ilgalaikę fiksuotą kainą.
 - Nauda rinkai ir nauda vartotojams.
 - Užtikrinamas tiekimo saugumas, pagrįstas tinkamu elektros išteklių deriniu.
 - Apsvarstomas ir valdomas tarptautinis kuro tiekimas.
 - Užtikrinamas elektros paklausos patenkinimas atsižvelgiant į prognozuojamą šios paklausos padvigubėjimą ar patrigubėjimą (elektrifikavimas).
 - Finansuojamos, diegiamos ir valdomos naujos technologijos atsižvelgiant į esamą ir numatomą augimą siekiant tvarumo.
 - Paliekama Vyriausybės kontrolė ir užtikrinama rinkos laisvė.
-